

NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI: BŪTINA ŽINOTI

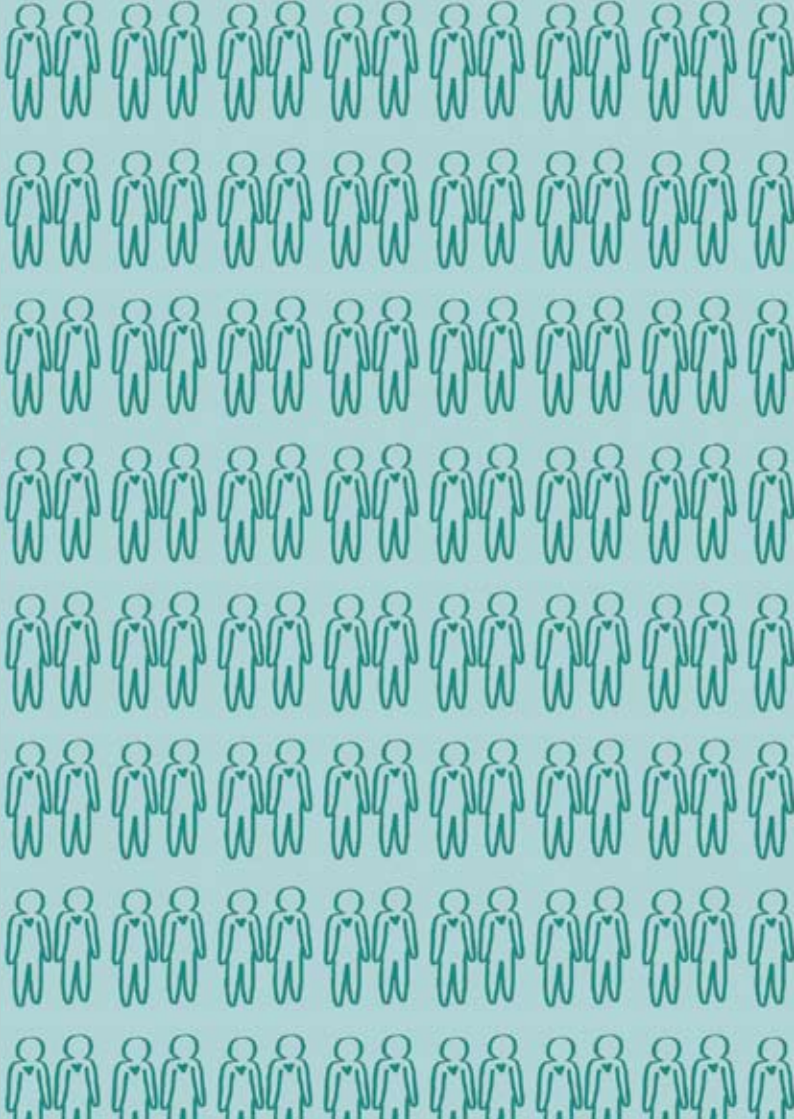
Trumpas praktinis vadovas, kuris padės atpažinti ir pranešti apie homofobiškus ir transfobiškus neapykantos nusikaltimus



www.lgl.lt

www.atviri.lt

www.facebook.com/lgl.lt



NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI: BŪTINA ŽINOTI

Trumpas praktinis vadovas, kuris padės atpažinti ir pranešti apie homofobiškus ir transfobiškus neapykantos nusikaltimus



TURINYS

1. Kas yra neapykantos nusikaltimas? **3**
2. Ar tai reglamentuoja įstatymai? **6**
3. Ką daryti iškilus realiai grėsmei ir iš karto po to, kai įvyko incidentas? **9**
4. Kodėl verta pranešti? **14**
5. Pranešimas policijai arba prokuratūrai **17**
6. Kas vyksta paskui: baudžiamasis procesas **23**
7. Ką daryti, jei nenori pranešti policijai? **26**
8. Naudingi kontaktai **28**

1 ■ KAS YRA NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAS?

Neapykantos nusikaltimas yra nusikalstama veika, padaryta siekiant išreikšti neapykantą asmeniui dėl jo amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų.

Neapykantos nusikaltimas gali būti nukreiptas tiek prieš visą tam tikru požymiu išsiskiriančią grupę, tiek prieš tokiai grupei pagrįstai ar nepagrįstai priskiriamą asmenį, tiek prieš tokių žmonių grupių ar jų narių nuosavybę.

Neapykantos nusikaltimai gali būti:

- fizinis užpuolimas;
- neapykantos kurstymas (tyčiojimas, niekinimas, žeminimas);
- bauginimas, gąsdinimas;
- vandalizmas, turto sugadinimas;
- įžeidžiantys laiškai ar žinutės;
- užgaulus pravardžiavimas;

- persekiojimas, terorizavimas (pavyzdžiui, nuolatinis skambinėjimas ar žinučių siuntimas).

Tai yra dažniausios neapykantos nusikaltimų formos. Neapykantos nusikaltimu gali būti ir bet koks kitas nusikaltimas, padarytas siekiant išreikšti neapykantą asmeniui ar asmenų grupei, išsiskiriančiai tam tikru aukščiau išvardintu požymiu.

Nuo homofobiško ar transfobiško neapykantos nusikaltimo gali nukentėti ne tik lesbietės, gėjai, biseksualūs ar translyčiai (toliau - LGBT) asmenys. Čia svarbiausia yra asmens, padariusio nusikalstamą veiką, motyvai, o ne Tavo seksualinė orientacija ar lytinis tapatumas.

Kuo neapykantos nusikaltimai skiriasi nuo kitų nusikaltimų?

Neapykantos nusikaltimai skiriasi nuo kitų nusikaltimų savo poveikiu ir padariniais nukentėjusiesiems bei konkrečioms žmonių grupėms, kadangi neapykantos nusikaltimai ne tik traumuoja, bet ir įbaugina.

Neapykantos nusikaltimų žalingumas išsiskiria ne tiek fizine ar turtine, kiek itin didele moraline žala, kadangi tokiomis nusikalstamomis veikomis kėsinamasi į asmens savybes, sudarančias jo asmenybės šerdį. Tačiau šiomis nusikalstamomis veikomis bauginamas ir žeminamas ne tik atskiras individas,

bet ir visi tai pačiai visuomenės grupei (bendruomenei) priklausančias asmenys. Homofobiški ir transfobiški nusikaltimai siunčia žinutę visai LGBT bendruomenei.

Kartais tikrosios nusikaltimo priežastys lieka paslėptos po pačia nusikalstama veika. Pavyzdžiui, vakare prie įėjimo į gėjų klubą dėl Tavo seksualinės orientacijos buvai užpultas ir sumuštas, tačiau kaltininkas bus nubaustas tik už Tavo sveikatos sutrikdymą. Šiuo atveju gali likti neįvertintas tikrasis tokio nusikaltimo motyvas ir tikrasis jo pavojingumas.

**Neapykantos nusikaltimas
gali būti, jei:**

Tave sumušė,
nes „esi pyderas“



2. AR TAI REGLAMENTUOJA ĮSTATYMAI?

Atsakomybė už padarytus neapykantos nusikaltimus yra numatyta Lietuvos Respublikos Baudžiamajame kodekse (toliau – ir BK). Tai vienareikšmiškai rodo, jog neapykantos **nusikaltimai yra rimta**.

Homofobiniai neapykantos nusikaltimai

Homofobinis neapykantos motyvas, kaip nusikalstamą veiką **kvalifikuojantis požymis, kartu su kitais pagrindais** yra numatytas Baudžiamojo kodekso straipsniuose, nustatančiuose baudžiamąją atsakomybę už veikas, kurių sudėties objektas yra žmogaus gyvybė ir sveikata (pavyzdžiui, nesunkus sveikatos sutrikdymas). Remiantis BK 60 straipsniu, neapykanta dėl asmens seksualinės orientacijos nusikalstamos veikos kontekste yra **laikoma sunkinančia aplinkybe**. Tai reiškia, kad neapykantos nusikaltimu gali būti pripažįstama bet kuri nusikalstama veika, jeigu ji padaryta siekiant išreikšti neapykantą dėl asmens (ar asmenų grupės) seksualinės orientacijos. Kartu tai reiškia, kad už tokį nusikaltimą numatyta griežtesnė atsakomybė.

Baudžiamojo kodekso nuostatos taip pat draudžia **neapykantos kursymą** (LR BK 170 str.). Pagal šį straipsnį atsako tie, kurie viešai tyčiojosi, niekino, skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį; taip pat tie, kurie viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar asmeniu. Nusikalstama veika bus laikoma tiek *vieši* žodiniai, tiek raštiški pareiškimai apie grupę žmonių ar atskirą šiai grupei priskirtą asmenį.

Baudžiamajame kodekse taip pat numatyta atsakomybė dėl **įžeidimo**, kada viešai arba neviešai veiksnu, žodžiu ar raštu užgauliai pažeminamas žmogus. Taip pat atsakomybė numatyta už **diskriminavimą**, t.y. tokie atvejai, kada yra atlikti veiksmai, kuriais siekta sutrukdyti lygiomis teisėmis dalyvauti politinėje, ekonominėje, socialinėje, darbo ar kitoje veikloje arba suvaržyti grupės ar asmens teises ar laisves dėl asmens seksualinės orientacijos.

Transfobiniai neapykantos nusikaltimai

Nė viena iš aukščiau išvardintų Baudžiamojo kodekso nuostatų konkrečiai neįvardija lytinio tapatumo pagrindo. Visgi įstatymas numato kitus pagrindus, t.y. lyties ir socialinės padėties, kurie, manytina, turėtų apimti ir lytinio tapatumo pagrindą.

Statistiniai duomenys rodo, kad daugiausia neapykantos kursymo atvejų dėl seksualinės orientacijos yra nustatoma internetinėje erdvėje.

Turbūt esate ne kartą susidurę su užgauliais, neapykanta ar smurtą kurstančiais komentarais internete, nukreiptais prieš LGBT asmenis. Klaidinga manyti, kad internetinėje erdvėje kas nors gali likti anonimiškas ir nebaudžiamas skleisti neapykanta ar kitaip tyčiotis iš žmonių. Vis daugiau tokius komentarus parašiusių asmenų yra sėkmingai nustatomi ir patraukiami baudžiamojon atsakomybėn.

**Neapykantos nusikaltimas
gali būti, jei:**

iš Tavęs viešai tyčiojosi,
nes „esi (ar atro dai)
kaip *lesbė*”



3 ■ KĄ DARYTI IŠKILUS REALIAI GRĖSMEI IR PO INCIDENTO?

Pirmiausia - pasirūpink savo saugumu

Jeigu buvai užpultas ar manai, kad esi realiame pavojuje, pirmiausia pasirūpink savo saugumu.

Jeigu Tau reikalinga skubi policijos pagalba incidento vietoje, skambink bendruoju pagalbos tel. 112 ir pranešk policijai.

Jeigu esi nusikaltimo liudininkas, pasistenk padėti nerizikuodamas savo saugumu. Šauk ir atlik kitus veiksmus, kad patrauktum aplinkinių dėmesį ir, esant būtinumui, skambink bendruoju pagalbos tel. 112.

Venk bet kokios nebūtinios konfrontacijos su užpuoliku. Jeigu esi užpultas ar Tau grasinama, gali norėti konfrontuoti ir pulti užpuoliką. Vis dėlto, tokiu atveju Tu galimai pastatysi save į dar didesnę pavojų. Geriausia pranešti policijai ir leisti susitvarkyti jiems.

Jei reikalinga - kreipkis į medikus

Jeigu užpuolimo metu buvai rimtai sužeistas ar jautiesi blogai ir manai, kad galėjai būti sužeistas, turėtum apie tai pranešti skambindamas bendruoju pagalbos tel. 112 - tokiu atveju į incidento vietą bus iškviesta ne tik policija, bet ir greitoji medicinos pagalbos tarnyba.

Nesant rimtam sužeidimui vis tiek rekomenduojama kreiptis ir gauti medicininę pagalbą – apsilankyk artimiausiame priėmimo-skubios pagalbos skyriuje vietinėje poliklinikoje ar ligoninėje.

Esant galimybei, nufotografuok bet kokius matomus sužeidimus – vėliau tai galimai galės būti panaudojama kaip įrodymas. Jeigu apie incidentą praneši policijai, gali būti, kad jie patys norės nufotografuoti šiuos sužeidimus.

Užsirašyk incidento detales ir saugok svarbius duomenis

Užsirašyk visas pastebėtas incidento aplinkybes kaip galima greičiau po incidento. Užsirašyk ne tik tikslią incidento vietą ir laiką, tačiau svarbiausia – užpuoliko(-ų) apibūdinimą: kaip jis(jie) atrodė, kokius rūbus vilkėjo, galbūt turėjo specialių jį(juos) išskiriančių požymių? Pasižymėk galimai užpuolikui(-ams) priklausančių automobilių numerius arba kur link nuėjo

užpuolikas(-ai). Taip pat pasižymėk galimus liudininkus – tai gali būti ne tik, pavyzdžiui, užpuolimo gatvėje metu buvę ir tiesiogiai matę žmonės, tačiau ir aplinkinių namų gyventojai, galimai matę incidentą pro langą.

Ypač svarbu užsirašyti tai, ką sakė ar darė užpuolikas(-ai), t. y. **dėl ko** Tu manai, kad incidentas buvo padarytas dėl homofobiškų ar transfobiškų neapykantos motyvų, pavyzdžiui, buvai įžeidžiamai pravardžiuojamas, užpuolikas(-ai) žinojo, apie Tavo seksualinę orientaciją ar lytinį tapatumą, buvai sumuštas prie gėjų klubo ir pan.

Nufotografuok bet kokią žalą turtui ar Tavo daiktams, kurią padarė užpuolikas(-ai), pavyzdžiui, Tavo automobilio aprašinėjimai ar apgadinimai.

Jeigu buvo incidento liudininkų, paprašyk jų kontaktų ir, jeigu tai įmanoma, paprašyk jų užrašyti tai, ką jie matė, pasirašyti ir nurodyti datą.

Saugok bet kokius galimus įrodymus, tokius kaip rūbai, nuotraukos, laišakai, SMS žinutės, užrašai. Jeigu užpuolikas galėjo kažkur palikti savo pirštų antspaudus, neliesk šio paviršiaus ir atkreipk policijos, tiriančios įvykį, dėmesį.

Pasakyk kam nors apie incidentą

Patyrus bet kokio pobūdžio neapykantos nusikaltimą, pirmiausia svarbu suvokti, kad **tai - ne Tavo kaltė**. Šioje situacijoje Tu esi tas, kuris nukentėjo ir nesi atsakingas už elgesį tų, kurie pažeisdami įstatymus pasikėsino į Tavo laisvę, gerovę ir saugumą.

Kaip LGBT žmonės, mes dažnai pasirenkame pakeisti savo elgesį taip, kad išvengtume rizikos nukentėti. Pavyzdžiui, mes galime pakeisti tai, kaip atrodome ar prisistatome kitiems, galime vengti fizinio kontakto su savo partneriu(-e) ar draugais, tokio kaip laikymasis už rankų ar bučiavimasis viešumoje, mes galime vengti tam tikrų vietų, renginių ar netgi naudojimosi viešuoju transportu, kadangi nesijaučiame ten saugūs. Tačiau nepriklausomai nuo to, ar keiti savo elgesį viešumoje, ar ne, **niekas neturi teisės versti Tave jaustis kalto** dėl homofobinio ar transfobinio incidento – Tu turi tokias pačias teises gyventi ir būti savimi kaip ir visi kiti, o šioje situacijoje kaltas yra tik tokį nusikaltimą padaręs asmuo.

Neapykantos nusikaltimai ne tik traumuoja, tačiau ir įbaugina, kas gali sukelti sunkias psichologines pasekmes – intensyvius baimės, nerimo, nesaugumo jausmus. Todėl nukentėjus nuo tokio nusikaltimo svarbu nelikti vienam(-ai) – pasikalbėk su Tau artimais žmonėmis. Tai gali būti Tavo draugas, šeimos narys ar kitas Tau artimas žmogus. Taip pat gali paskambinti

emocinės paramos telefonu, pavyzdžiui, kreipiantis į „Jaunimo liniją“ (tai nemokama emocinės paramos linija, veikianti visą parą, tel. 8 800 28888). Vien pokalbis, pasidalinimas patirtimi ir išgyvenimais kartais gali padėti ir palengvinti savijautą.

Jei jauti, kad incidentas Tave itin smarkiai paveikė ir pokalbis su artimaisiais nepadeda, o Tu ir toliau jautiesi blogai, apsvarstyk galimybę kreiptis į psichologą.

**Neapykantos nusikaltimas
gali būti, jei:**

grasino primušti ar
kitaip susidoroti,
jei ir toliau „demonstruosi
savo *nenormalumus*“



4. KODĖL VERTA PRANEŠTI?

Ne vienas iš mūsų gyvename su įvairiomis homofobinėmis ar transfobinėmis patirtimis, kada patyrėme įžeidimų ir užgauliojimų, susidūrėme su grasinimais, o kartais ir fiziniu smurtu. Mes dažnai pasirenkame nepranešti apie tai dėl baimės, kad į mus nežiūrės rimtai, dėl baimės, kad bus paviešinta mūsų seksualinė orientacija ar lytinė tapatybė, ar kad policijos pareigūnai patys bus nusiteikę homofobiškai ar transfobiškai. Kartais nepranešame netgi dėl to, kad manome, kad mums nereikia ar kad mes nenusipelnėme, kad mums kažkas padėtų.

Gali atrodyti, kad užgauliojimas ir priekabiavimas gatvėje nėra vertas pranešti - kelios minutės patirtos agresijos nėra vertos visų tų pastangų ir laiko, kurį sugaištum pranešdamas apie incidentą.

Tačiau tik pranešimas, tik Tavo veiksmas gali kažką pakeisti. Pranešdamas Tu padedi sau nesijausti bejėgiu. Pranešimas apie tai, kas nutiko, reiškia, kad Tu gini savo teises ir priešiesi tiems, kas galvoja, kad LGBT asmenys turėtų „būti spintoje“ ir gyventi baimėje.

Pranešdamas policijai, Tu kartu padedi jiems geriau dirbti savo darbą užtikrinant visos visuomenės saugumą ir nustatant kaltus asmenis.

Homofobinis ir transfobinis smurtas yra didžiulė problema – didžioji dalis iš mūsų pažįstame ką nors, kas yra tai patyręs. Tačiau informacija apie tokius nusikaltimus yra labai ribota, kadangi daugybė žmonių nepraneša apie savo patirtį. Tol, kol policija, nacionalinės ir vietinės valdžios institucijos nesuvoks tikrojo homofobinio ir transfobinio smurto masto ir poveikio, kurį šis smurtas daro LGBT bendruomenei ir jos nariams, pastangos nebus dedamos ir strategijos, kad būtų įveiktas šis smurtas, nebus įgyvendinamos. **Policija telkia savo resursus ten, kur yra problemos. Jeigu jie nežinos, kad problemos apskritai yra, kaip jie galės tai išspręsti?**

Todėl kiekvieną kartą kai Tu praneši apie incidentą, šis pranešimas suteikia policijai aiškesnę vaizdą apie homofobiškus ir transfobiškus neapykantos nusikaltimus tiek Tavo bendruomenėje, tiek Tavo rajone ir mieste.

Nepriklausomai nuo to, ar apie neapykantos nusikaltimą praneši policijai, apie jį vertinga pranešti mums. Asociacija LGL vykdo neapykantos nusikaltimų dokumentavimą, o surinktus duomenis naudoja savo advokacijos darbe. Kiekvienas pranešimas vaidina svarbų vaidmenį renkant informaciją. Statistika yra reikšminga, ji padeda keisti situaciją.

**Neapykantos nusikaltimas
gali būti, jei:**

gatvėje išvadino „iškrypėliu“,
bandė Tave viešai gėdinti,
kitaip įžeidinėjo ar žemino



5 ■ PRANEŠIMAS POLICIJAI ARBA PROKURATŪRAI

Kaip ir kur aš galiu pranešti apie neapykantos nusikaltimą?

Apie neapykantos nusikaltimą gali pranešti policijai arba prokuratūrai:

- Žodžiu kreipiantis į artimiausią policijos komisariatą ar prokuratūrą;
- Kreipiantis su pranešimu raštu;
- Paskambinant bendruoju pagalbos telefonu 112, kai reikalinga skubi pagalba.

Bet kuris asmuo, žinantis apie nusikaltimą, gali apie jį pranešti. Visgi yra dvi išimtys:

- Atskirais, įstatyme nustatytais atvejais (pavyzdžiui, kai kurių seksualinių nusikaltimų, šmeižto ir kt.), ikiteisminis tyrimas pradedamas tik tuo atveju, kai yra paties nukentėjusiojo skundas.
- Kai kuriais atvejais, dėl mažiau pavojingų nusikaltamų veikų, nukentėjusysis rašytinį skundą pats tiesiogiai pateikia teismui, o ikiteisminis tyrimas nėra atliekamas.

Kokiu būdu galiu pranešti policijai?

Pranešimą policijai pateikti galima skirtingais būdais, priklausomai nuo to, kokia nusikalstama veika padaryta, ar reikalinga skubi pagalba ir galiausiai – kaip pateikti pranešimą. Tai yra patogiausia. Jeigu nenori atskleisti savo duomenų policijai, pranešimą apie nusikalstamą veiką gali pateikti ir **anonimiškai**.

Privalomos pareiškimo formos policijai nėra (išskyrus pateikiant pranešimą internetu). Remiantis Tavo pareiškimu policija surašys oficialiai patvirtintos formos „Pareiškimą-protokolą“ ir paprašys Tavęs patvirtinti jo turinį bei pasirašyti.

Šiuo metu, informaciją apie nusikalstamą veiką ar kitą įvykį policijai galima pateikti įvairias būdais - ne tik policijos ar bendruoju pagalbos telefonu ar nuvykus į policijos komisariatą, bet ir trumpąja žinute, internetinėje svetainėje **www.epolicija.lt** užpildžius tam skirtą formą ar siunčiant formą el. paštu.

Prireikus skubios policijos pagalbos skambink bendruoju pagalbos tel. 112.

Bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 skambink tada, kai staiga iškyla reali grėsmė gyvybei, sveikatai, saugumui, aplinkai ar turtui ir kai pagalbos tarnybos turi nedelsdamos atvykti į įvykio vietą bei suteikti skubią pagalbą.

Pranešimo formos užpildymas internete

Apie tam tikras nusikalstamas veikas (pavyzdžiui, neigiamą informaciją internete, muštynes, kūno sužalojimą ir kt.) policijai galima pranešti užpildžius pranešimo formą internete. Naudojantis policijos [ePolicija.lt](http://www.epolicija.lt) paslaugų portalu (adresas internete www.epolicija.lt) galima pranešti policijai apie įvykį ar pateikti pareiškimą, prašymą ar skundą.

Šiame portale pranešimus galima pateikti tiek formą užpildant **anonimiškai** (neprisijungus prie portalo), tiek **autorizotu būdu** (prisijungus prie portalo per išorines sistemas - naudojantis el. bankininkyste, el. parašu arba asmens tapatybės kortele). Jei ši forma pasirašoma el. parašu, ji laikoma oficialiai pateiktu gyventojų skundu, prašymu arba pranešimu, o kitais atvejais - tiesiog informacija policijai.

Pranešimo siuntimas SMS arba MMS žinute

Pranešimą policijai galima pateikti ir SMS arba MMS žinute. Telefono numeris **8 614 34567** skirtas ne skubiajai pagalbai gauti, juo visą parą galima siųsti trumpąsias žinutes (SMS) ar daugiaformačius pranešimus (MMS) su informacija apie teisės pažeidimus, į kuriuos reaguojant nebūtina skubi pagalba. MMS galima siųsti tik iš „Bitė“ ir „Omnitel“ tinklų.

Siunčiant pranešimą būtina kuo tiksliau nurodyti įvykio aplinkybes, laiką, vietą arba adresą ir kitą Tau žinomą, su įvykiu susijusią informaciją.

Pranešimo siuntimas el. paštu

Jei nori pranešti policijai apie įvykį el. paštu, Tau pirmiausia reikės užpildyti struktūrizuotą formą, kurią rasi internetiniame portale ePolicija.lt. Užpildyta forma siunčiama policijai adresu epolicija@policija.lt. Pateikiant pranešimą el. paštu, rekomenduojama taip pat pridėti dokumentą, pasirašytą el. parašu, kuris patvirtins Tavo asmens tapatybę ir dokumento turinio autentiškumą.

Daugiau apie pranešimo pateikimą policijai internetu rasi portale www.epolicija.lt

Svarbu!

Policija turėtų Tave priimti rimtai. Galiojantys įstatymai aiškiai nurodo, kad neapykantos nusikaltimai yra baudžiami, todėl priimti pranešimus apie neapykantos nusikaltimus yra policijos pareiga.

Nepriklausomai nuo to, kokia forma pateiki pranešimą, pranešdamas apie neapykantos nusikaltimą būtinai pažymėk, kad nori pranešti apie nusikaltimą, **kuriuo buvo siekta išreikšti neapykantą** dėl seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės. Jeigu pranešimą teiki žodžiu, stebėk, kad tai būtų užrašyta pranešime.

Labai svarbu, kad pranešime paminėtum, **kodėl manai**, kad buvo padarytas neapykantos nusikaltimas: ar buvo pavartoti homofobiški ar transfobiški įžeidimai? Ar tuo metu Tu laikeisi už rankų su savo tos pačios lyties partneriu(-e)? Ar tai įvyko tik išėjus iš gėjų klubo? Ar asmenys, padarę nusikaltimą, jau anksčiau prie Tavęs priekabiavo dėl Tavo seksualinės orientacijos ar lytinio tapatumo?

Bendradarbiauk su policija, perduok visus Tavo paties ar liudininkų užfiksuotus duomenis (užrašus, fotografijas, susijusius daiktus ir kt.). Atmink – įstatymai ir policija yra Tavo pusėje.

**Neapykantos nusikaltimas
gali būti, jei:**

aprašinėjo Tavo automobilį,
nes „žydriems čia ne vieta“



6 ■ KAS VYKSTA PASKUI: BAUDŽIAMASIS PROCESAS

Kaip vyksta ikiteisminis tyrimas?

Pranešimo policijai ar prokuratūrai pateikimas dar nereiškia, kad ikiteisminis tyrimas bus pradėtas. Sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą policija ar prokuratūra priima įvertinusi Tavo pranešime pateiktą informaciją. Apie tai, ar pagal Tavo pranešimą pradėtas ikiteisminis tyrimas, Tu gausi atskirą pranešimą. Toks pranešimas dažniausiai siunčiamas paštu.

Ikiteisminis tyrimas - tai pirmoji baudžiamojo proceso stadija, kurios tikslas – greitai ir išsamiai nustatyti visas reikšmingas nusikalstamos veikos aplinkybes ir asmenį, galėjusį padaryti nusikalstamą veiką.

Ikiteisminio tyrimo metu apklausiamas įtariamasis ir liudytojai, renkami kiti reikšmingi duomenys siekiant iširti nusikalstamos veikos aplinkybes ir nustatyti ją padariusį asmenį. Tyrimo metu prokuroras ar policijos pareigūnas tikriausiai iškvies Tave apklausti kaip liudytoją. Tokiu atveju turėsi eiti į policijos komisariatą ar prokuratūrą ir atsakyti į Tau užduodamus klausimus.

Policijos pareigūnas, prokuroras ar už Tavo bylą atsakingas teisėjas turi paaiškinti Tau, kokias teises Tu turi ikiteisminio tyrimo metu ir kaip gali jomis pasinaudoti. Jeigu buvai oficialiai pripažintas nukentėjusių nuo nusikaltimo asmeniu, Tu gausi tokio nutarimo nuorašą.

Bet kuriuo ikiteisminio tyrimo metu Tu gali kreiptis dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga ar prašyti gauti dokumentų nuorašus ar jų ištraukas. Toks prašymas turi būti adresuojamas prokurorui.

Tyrimo metu Tu gali naudotis teisininko pagalba - gali naudotis mokamomis teisininko paslaugomis arba kreiptis dėl nemokamos teisinės pagalbos.

Kas vyksta pasibaigus ikiteisminiam tyrimui?

Ikiteisminio tyrimo pabaigoje Tau bus suteikta galimybė susipažinti su iki tol surinkta bylos medžiaga. Po to ikiteisminio tyrimo pareigūnas perduos bylą prokurorui, kad šis priimtų sprendimą dėl tolesnės bylos eigos. Jeigu prokuroras manys, kad yra surinkta pakankamai kaltinimą patvirtinančių duomenų, jis perduos bylą teismui. Kitu atveju, prokuroras nutrauks bylą arba grąžins ją papildomam tyrimui.

Tau tikriausiai neberekės liudyti teisme. Jeigu Tau visgi reikėtų duoti parodymus teisme, apie tai būsi atitinkamai informuotas.

Teismo posėdžiai vyksta viešai, tačiau tam tikrais atvejais, siekiant apsaugoti žmogaus asmeninio ar šeiminio gyvenimo slaptumą, motyvuota teismo nutartimi teismo posėdis gali būti uždaras.

Galiausiai, Teismas nuspręs, ar įtariamas asmuo yra kaltas padaręs nusikaltimą. Teismo sprendimas yra pagrįstas tuo, ar surinkta pakankamai įtariamo asmens kaltę pagrindžiančių įrodymų.

**Neapykantos nusikaltimas
gali būti, jei:**

Tave persekiojo,
skambinėjo ar el. paštu
rašinėjo įžeidžiančio
turinio žinutes



7 KĄ DARYTI, JEI ■ NENORI PRANEŠTI POLICIJAI?

Nepriklausomai nuo to, ar apie neapykantos nusikaltimą, nuo kurio nukentėjai ar kurio liudininkas esi, praneši policijai, apie šį nusikaltimą gali pranešti mums.

Pranešimas mūsų internetinėje svetainėje www.lgl.lt/pranesimas.html pateikiamas užpildant elektroninę pranešimo formą.



Norint pateikti šį pranešimą nereikia jungtis prie sistemos, anketa yra visiškai **anonimiška ir saugi**. Pranešimo anketoje Tavęs nebus prašoma pateikti jokios asmeninės informacijos (tokios kaip Tavo vardas, adresas ar kontaktai). Mūsų sistema taip pat neperduoda kompiuterio IP adreso, iš kurio pateikiamas pranešimas.

Šis pranešimas neleis Tavo patirčiai likti nepastebėtai. Surinktus duomenis reguliariai analizuojame, pagal juos rengiame ataskaitas ir naudojame jas savo advokacijos darbe siekiant saugesnės aplinkos visiems kūrimo.

Kreipiantis į mus **telefonu ar el. paštu**, mes taip pat galime suteikti naudingos informacijos apie tai, kur ieškoti tolesnės informacijos ar pagalbos.

Atmink, kad pranešimas mums nėra alternatyva pranešimui policijai, kada Tau iškilusi reali grėsmė ar pavojus - **skubiais atvejais visada skambink bendruoju pagalbos tel. 112.**

Mūsų kontaktai:

Asociacija LGL. Adresas:

A. Jakšto 22-15, LT-01105 Vilnius,

tel.: (8 5) 261 03 14,

faks.: (8 5) 213 07 62,

el. paštas: office@gay.lt

8 NAUDINGI KONTAKTAI

Nevyriausybės organizacijos, teikiančios nemokamą teisinę ir kitokią pagalbą bei informaciją

Mykolo Romerio universiteto Teisinės pagalbos centras

Interesantai priimami Šv. Kryžiaus namuose,
Daukanto a. 1, Vilnius
Tel.: (8 5) 269 10 14, (8 5) 271 45 45
www.mruni.eu

Vilniaus universiteto Teisės klinika

Vilniaus g. 25, Vilnius
Tel.: (8 5) 231 28 00, (8 5) 231 28 01, 8 670 25165
El. paštas: teisės.klinika@tf.vu.lt
www.teisesklinika.lt

Socialinių mokslų kolegijos (SMK) teisininkų klubas

Tilžės g. 52, Klaipėda
Tel. 8 622 84418
www.smk.lt

Lietuvos nusikaltimų aukų rėmimo asociacija

Valakupių g. 5, Vilnius

Tel. 8 686 43143

Pagalbos nusikaltimų aukoms bendrija

Karalgirio g. 16, Kaunas

Tel. 8 650 24488

Vilniaus Moterų namai/Krizių centras

Pilies g. 36-10, Vilnius

Tel. (8 5) 261 63 80

El. paštas: vmotnam@delfi.lt

www.vmotnam.lt

Žmogaus teisių stebėjimo institutas

Didžioji g. 5, Vilnius

Tel. (8 5) 231 46 76

El. paštas: hrmi@hrmi.lt

www.hrmi.lt

Lietuvos žmogaus teisių centras

Raugyklos g. 15 (201 kab., 2 a.), Vilnius

Tel. (8 5) 262 88 58

El. paštas: info@lchr.lt

www.lchr.lt

Tolerantiško jaunimo asociacija

A. Jakšto 9-133, Vilnius

Tel. (8 5) 261 84 83

El. paštas: info@tja.lt

www.tja.lt

Psichologinė pagalba LGBT: A. Smetonos g. 5 – 302, Vilnius,

tel. 8 661 39 999,

el. paštas: konsultacijos@tja.lt.

Psichologinės pagalbos ir paramos telefonai

Jaunimo linija

Tel. 8 800 28888 (visą parą)

Pagalba internetu: www.jaunimolinija.lt/internetas

www.jaunimolinija.lt

Vilties linija, psichologinė pagalba suaugusiems

Tel. 116 123 (visą parą)

www.kpsc.lt

Pagalbos moterims linija

Tel. 8 800 66366 (I-V 10.00-21.00 val.)

„Linija doverija“ (pagalba teikiama rusų kalba)

Tel. 8 800 77277 (I-V 16.00-20.00 val.)

Panevėžio paguodos telefonas

Tel. (8 45) 500 965 (I-V 20.00-8.00 val.)

**Neapykantos nusikaltimas
gali būti, jei:**

padarė kitą nusikalstamą
veiką, nes „tokie kaip Tu –
čia nepageidaujami“



NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI: BŪTINA ŽINOTI

**Trumpas praktinis vadovas, kuris
padės atpažinti ir pranešti apie
homofobiškus ir transfobiškus
neapykantos nusikaltimus**

Išleido asociacija LGL



www.atvirai.lt

www.lgl.lt

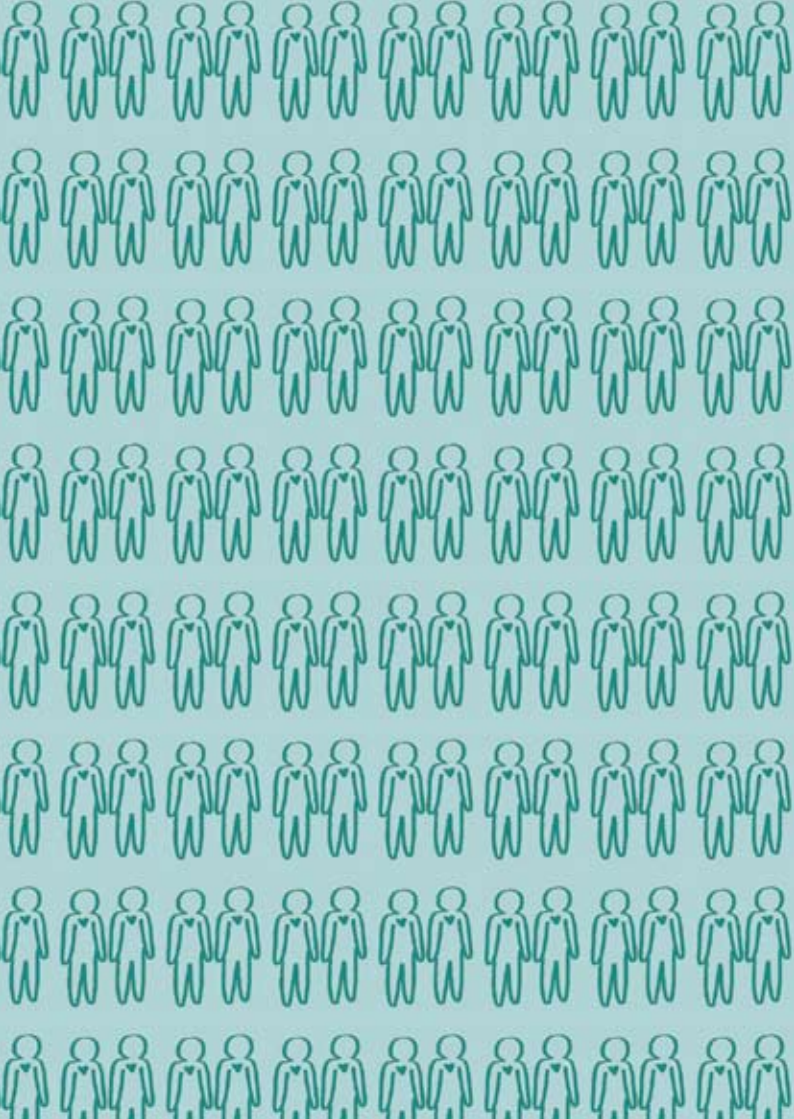
www.facebook.com/lgl.lt



Dėkojame už paramą tarptautinei organizacijai „ILGA-Europe“.

Informacija, pateikiama šiame leidinyje, yra rekomendacinio pobūdžio.

© Lietuvos gėjų lyga, 2013 m.



Šiame leidinyje sužinosi:

- kas yra neapykantos nusikaltimas;
- ką daryti, jei nukentėjai ar esi liudininkas;
- kodėl verta pranešti;
- kur ir kaip gali tai padaryti.

Tikimės, kad šios žinios padės Tau įgauti pasitikėjimo savimi ir pasiryžti netylėti – neapykantos nusikaltimai yra nusikaltimai ir su jais gali ir turi būti kovojama.

